

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ФАКУЛЬТЕТ № 3
КАФЕДРА ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПУБЛІЧНОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

**навчальної дисципліни «Правові засади запобігання корупції»
вибірковий компонент освітньої програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

**Галузь знань 26 «Цивільна безпека» спеціальність 262 «Правоохоронна
діяльність» Спеціалізація: поліцейські**

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 19.05.2022 № 5

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 18.05.2022 № 5

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 18.05.2022 № 5

Розглянуто на засіданні кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 (протокол від 16.05.22 № 6)

Розробники:

1. Завідувач кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3, доктор юридичних наук, професор Безпалова О. І.
2. Професор кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3, доктор юридичних наук, професор Джафарова О.В.
3. Професор кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3, доктор юридичних наук, професор Шатрава С.О.

Рецензенти:

1. Професор кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, Миронюк Р.В.
2. Завідувач кафедри правоохоронної діяльності та поліціїсти факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичного наук, професор Панова І.В.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Заочна форма навчання

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 1							
Тема № 1: Загальнотеоретичні уявлення про корупцію	12	0	0	0	-	12	залік
Тема № 2: Нормативно-правове та інституційне забезпечення запобігання та протидії корупції в Україні	16	2	2	0	-	12	
Тема № 3: Адміністративно-правові засоби запобігання та протидії корупції	18	2	2	0	-	14	
Тема № 4: Організаційно-правові засади запобігання та врегулювання конфлікту інтересів	16	0	0	2	-	14	
Тема № 5: Юридична відповідальність за вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень	14	0	0	0	-	14	
Тема № 6: Зарубіжний досвід організаційно-правового забезпечення запобігання та протидії корупції	14	0	0	0	-	14	
Всього за семестр № 1	90	4	4	2	-	80	

3. Методичні вказівки до семінарських (практичних) занять

Тема № 2: Нормативно-правове та інституційне забезпечення запобігання та протидії корупції в Україні

Семінарське заняття: Антикорупційне законодавство та механізм запобігання і протидії корупції в Україні

Навчальна мета заняття: поглибити і розширити знання здобувачів вищої освіти щодо системи антикорупційного законодавства та його основних положень.

Кількість годин – заочна форма – 2

Навчальні питання:

1. Система та види антикорупційного законодавства України.
2. Поняття та форми корупції в Україні
3. Суб'єкти відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення.
4. Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції.

До першого питання. Доктринальні правові засади формування державної антикорупційної політики. Поняття системи антикорупційного законодавства. Рівні антикорупційного законодавства. Види антикорупційного законодавства.

До другого питання. Поняття корупції згідно Закону України «Про запобігання корупції». Неправомірна вигода як обов'язкова складова корупції. Близькі особи та члени сімей у контексті окреслення корупції. Форми корупції згідно антикорупційного законодавства України.

До третього питання. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Особи, які для цілей Закону України «Про запобігання корупції» прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Посадові особи юридичних осіб публічного права. Особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги. Особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору.

До четвертого питання. Органи прокуратури. Органи Національної поліції. Національне антикорупційне бюро України. Національне агентство з питань запобігання корупції. Склад Національного агентства з питань запобігання корупції. Організація діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції. Права Національного агентства з питань запобігання

корупції.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти

1. Законодавче регулювання запобігання і протидії корупції.
2. Принципи запобігання та протидії корупції
3. Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції.
4. Суб'єкти відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення.
5. Поняття та класифікація заходів запобігання корупції.

Теми для рефератів, які відповідають темі семінарського заняття:

1. Антикорупційне законодавство України.
2. Основні принципи запобігання та протидії корупції.
3. Суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення.
4. Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції.
5. Система суб'єктів запобігання та протидії корупції.
6. Форми корупції згідно законодавства України.
7. Суб'єктне поширення антикорупційного законодавства України.
8. Суб'єкти уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування згідно антикорупційного законодавства України.

Тема № 3: Адміністративно-правові засоби запобігання та протидії корупції

Семінарське заняття: Загальна характеристика адміністративно-правових засобів запобігання та протидії корупції

Навчальна мета заняття: поглибити і розширити знання слухачів щодо нормативно встановлених правил осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції» та державно-правових механізмів запобігання та протидії корупції.

Кількість годин – заочна форма - 2

Навчальні питання:

1. Поняття адміністративно-правових засобів запобігання та протидії корупції
2. Види адміністративно-правових засобів запобігання та протидії корупції.
3. Правила етичної поведінки для службових осіб та посадових осіб органів місцевого самоврядування.
4. Державно-правові механізми запобігання та протидії корупції.

До першого питання. Сутність категорій «правові засоби» та «адміністративно-правові засоби». Поняття адміністративно-правових засобів

запобігання та протидії корупції

До другого питання. Нормативно встановлені правила поведінки для осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб. Державно-правові механізми запобігання та протидії корупції.

До третього питання. Етичні засади поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Кодекси і стандарти професійної етики. Обов'язки державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування.

До четвертого питання. Фінансовий контроль в системі державних механізмів запобігання та протидії корупції. Поняття декларування, його функції, види та форми. Суб'єкти декларування. Типи та зміст декларацій. Порядок та особливості декларування. Контроль та перевірка декларацій. Облік та оприлюднення декларацій та результатів проведення їх перевірки. Антикорупційна експертиза проектів та чинних нормативно-правових актів, їх види. Спеціальна перевірка: порядок та результати проведення. Створення умов доступу до інформації про діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування. Запобігання корупції у діяльності юридичних осіб. Порядок формування антикорупційної програми юридичної особи. Особа, відповідальна за реалізацію антикорупційної програми. Види антикорупційної програми юридичної особи. Структура обов'язкової антикорупційної програми юридичної особи.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти

1. Адміністративно-правові засади участі громадськості у заходах щодо запобігання та протидії корупції.
2. Поняття та класифікація заходів запобігання корупції.
3. Характеристика заходів запобігання корупції в Україні.
4. Антикорупційна експертиза як механізм запобігання та протидії корупції.
5. Фінансовий контроль як захід запобігання та протидії корупції.
6. Спеціальна перевірка як захід запобігання корупції.
7. Запобігання корупції у діяльності юридичних осіб.

Теми для рефератів, які відповідають темі семінарського заняття:

1. Фінансовий контроль у контексті спрямованих на запобігання та протидію корупції заходів.
2. Антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів.
3. Адміністративно-правові засади участі громадськості у заходах щодо запобігання та протидії корупції.
4. Спеціальна перевірка як захід запобігання корупції.
5. Особливості запобігання корупції у діяльності юридичних осіб.
6. Правила етичної поведінки в системі адміністративно-правових засобів запобігання та протидії корупції.

Тема № 4: Організаційно-правові засади запобігання та врегулювання конфлікту інтересів

Практичне заняття: Заходи та обов'язки щодо врегулювання конфлікту інтересів

Навчальна мета заняття: поглибити і розширити знання слухачів щодо сутності конфлікту інтересів, його видів, а також правил запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Кількість годин – заочна форма - 2

Навчальні питання:

1. Поняття та види конфлікту інтересів
2. Система заходів врегулювання конфлікту інтересів.
3. Обов'язки осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та прирівняних до них осіб щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.
4. Обов'язки керівника щодо вжиття заходів із врегулювання конфлікту інтересів.
5. Запобігання конфлікту інтересів у зв'язку із наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав.

До першого питання. Потенційний та реальний конфлікт інтересів. Приватний інтерес. Службове, представницьке повноваження. Об'єктивність чи неупередженість прийняття рішень, вчинення чи невчинення дій під час виконання повноважень. Суперечність між приватним інтересом та службовими чи представницькими повноваженнями. Наявність приватного інтересу у сфері службових чи представницьких повноважень.

До другого питання. Усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів. Застосування зовнішнього контролю за виконанням особою відповідного завдання, вчиненням нею певних дій чи прийняття рішень. Обмеження доступу особи до певної інформації. Перегляду обсягу службових повноважень особи. Переведення особи на іншу посаду. Звільнення особи.

До третього питання. Вживати заходів щодо недопущення виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів. Повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів безпосереднього керівника (НАЗК). Не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів. Вжиття заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів

До четвертого питання. Отримання повідомлення про конфлікт інтересів. Прийняти рішення щодо врегулювання у підлеглої особи конфлікту інтересів

протягом двох робочих днів після отримання повідомлення. Повідомити підлеглу особу про прийняте рішення щодо врегулювання конфлікту інтересів. Вжиття передбачених законодавством заходів для запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у підлеглої особи.

До п'ятого питання. Поняття «підприємство» та «корпоративні права». Укладення договору управління майном із суб'єктом підприємницької діяльності (крім договору управління цінними паперами та іншими фінансовими інструментами). Укладення договору про управління цінними паперами, іншими фінансовими інструментами та грошовими коштами, призначеними для інвестування в цінні папери та інші фінансові інструменти, з торговцем цінними паперами, який має ліцензію Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на провадження діяльності з управління цінними паперами. Укладення договору про створення венчурного пайового інвестиційного фонду для управління переданими корпоративними правами з компанією з управління активами, яка має ліцензію Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на провадження діяльності з управління активами. Письмове повідомити про це НАЗК із наданням нотаріально засвідченої копії укладеного договору.

План проведення практичного заняття:

1. На початку практичного заняття здобувачі вищої освіти отримують та письмово вирішують завдання щодо правильного застосування норм чинного законодавства стосовно конкретної ситуації.

2. Перший етап – з метою закріплення вивченого за темою матеріалу визначити:

- поняття та види конфлікту інтересів;
- зміст обмежень щодо одержання подарунків;
- сутність обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності;
- правила обмежень спільної роботи близьких осіб;
- обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування.

3. Другий етап – практичне вирішення задач, запис мотивованого рішення у зошит (із посиланнями на конкретні пункти, частини, статті нормативних актів) щодо запропонованої фабули справи:

Задача 1.

Особа, яка виконує функції держави, виявляє та повідомляє підприємця, що у сфері його діяльності наявні певні порушення закону, не визначаючи будь-яких термінів чи наслідків таких порушень. Підприємець вирішує налагодити «неформальні» відносини зі службовою особою, презентуючи їй цінні подарунки на актуальні свята (день державного службовця, день народження тощо). Особа, яка виконує функції держави приймає подарунки та втім не вживає будь-яких дій щодо притягнення до відповідальності чи

створення умов для нівелювання порушень законодавства.

Чи порушують закон дані особи? Чи порушено обмеження щодо одержання подарунку? Які умови мають бути виконанні, щоб вести мову про порушення обмежень щодо одержання подарунку?

Завдання 2

Відповідно до запропонованої викладачем фабули оцініть наявність конфлікту інтересів, використовуючи наступну форму

Потенційний конфлікт інтересів		
Реальний конфлікт інтересів		
Перелік службових (представницьких) повноважень:**	Перелік приватних інтересів (у сфері службових повноважень)***	Зміст впливу приватного інтересу
✓	✓	-
✓	✓	✓

Задача 3.

Поліцейські Іван, Олеся, Надія та Віктор дізналися що через декілька днів їх начальник буде святкувати день народження. Поліцейські вирішили зібрати по 100 гривень і придбати начальнику подарунок.

Чи можуть вони це зробити? Які правові наслідки дій патрульних?

Задача 4.

Поліцейські Іван, Олеся, Надія та Віктор дізналися що через декілька днів їх колега – патрульний Сергій буде святкувати день народження. Працівники патрульної служби вирішили зібрати по 1000 гривень і придбати Сергію подарунок.

Чи можуть вони це зробити? Які правові наслідки дій поліцейських?

Задача 5

Поліцейському Віталію під час його чергової відпустки зателефонував знайомий і запропонував попрацювати з ним на його автомобілі таксистом. Віталій погодився і протягом 3-х тижнів працював таксистом.

Чи дозволена така діяльність працівникам Національної поліції під час відпустки? Які правові наслідки дій патрульних?

Задача 6

Світлана працювала у підрозділах кіберполіції. 1 лютого 2019 року вона звільнилася за власним бажанням та почала працювати програмістом у IT компанії Delfi CCL. У травні 2019 року співробітниками кіберполіції виявлено факти створення працівниками даної компанії шкідливих програмних засобів, призначених для несанкціонованого втручання в роботу комп'ютерів, у зв'язку з чим ними розпочато здійснення відповідних процесуальних заходів.

Чи підлягатиме Світлана відповідальності за порушення антикорупційного законодавства. Які обмеження передбачені законом до осіб, які виконували функції держави, проте припинили відповідну діяльність?

Задача 7

До кіберполіції оголошено конкурс. Громадянка Петрова прийняла у ньому участь. Після проходження курсів першопочаткової підготовки була призначена на посаду до кіберполіції, де її безпосереднім керівником виявився батько – гр. Ляпиков. Враховуючи, що призначення відбулося, вони мають різні прізвища, останні вирішили не повідомляти про даний факт вище керівництво.

Які правові наслідки бездіяльності зазначених осіб?

4. Третій етап – закріплення теоретичного матеріалу: знання змісту та правил реалізації обмежень, пов'язаних з конфліктом інтересів.

4. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Адміністративна діяльність органів поліції України: підручник / О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. Я Троян [та ін.]; за заг. ред. В. В. Сокурєнка. Харків: ХНУВС, 2017. 432 с..
2. Алфьоров С. М. Адміністративно-правовий механізм протидії корупції в органах внутрішніх справ: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Х., 2011. 444 с.
3. Басанцов І. В., Зубарева О. О. Корупція в Україні: сучасні реалії та ефективні засоби протидії: монографія. Суми: Сумський державний університет, 2016. 113 с.
4. Бугайчук К. Л., Безпалова О. І., Джафарова О. В., Іванцов В. О., Шатрава С. О. Адміністративна відповідальність за правопорушення, пов'язані з корупцією : практичний посібник. Харків. : ХНУВС, 2016. 97 с.
5. Василевич В. В., Василевська Т. Е., Нестерович В. Ф., Расюк Е. В., Савченко А. В., Федоренко В. Л. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування : монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, НАДУ, 2016. 524 с.
6. Ващенко С. В. Суб'єкт відповідальності за корупційні правопорушення в Законі України «Про засади запобігання та протидії корупції». *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 2010. № 2. С. 70-78.
7. Гайдук А. В. Заходи адміністративного примусу у боротьбі з корупцією в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.0. К., 2006. 20 с.
8. Гаращук В. Категоріально-правова характеристика корупції: визначення понять «корупційне правопорушення» та «корупційний злочин». *Вісник Академії правових наук України*. 2008. № 3. С. 254-265.
9. Гвоздецький В.Д. Адміністративно-правові та організаційні засади запобігання і протидії корупції в Україні: дис. ... д-ра. юрид. наук: 12.00.07. Київ. 2014. 587 с.
10. Дем'янчук В. А. Адміністративно-правові засади реалізації антикорупційної політики в Україні : дис. .. доктора юрид. наук : 12.00.07. Дніпро, 2018. 489 с.

11.Демків Д. М. Адміністративно-правове забезпечення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими правоохоронними органами : автореф. ... дис. канд. юрид. наук : 12.00.07. Тернопіль, 2019. 23 с.

12.Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування: монографія / за ред. Ю.В. Ковбасюка і В.Л. Федоренка. Київ : Видавництво Ліра-К, НАДУ, 2016. 524 с.

13.Джафарова О.В. Деякі аспекти запобігання корупції під час проходження служби в органах Національної поліції. *Сучасна європейська поліцейстика та можливості її використання в діяльності Національної поліції України*: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 11 квіт. 2019 р). Х.: ХНУВС, 2019. С. 100-101.

14.Джафарова О.В. Інститут викривачів як один із чинників у запобіганні та протидії корупції в органах публічної адміністрації. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 7 груд. 2018 р.) : у 2 ч. / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2018. Ч. 1. С. 44-47.

15.Джафарова О.В. Щодо змісту корупційних ризиків в діяльності органів внутрішніх справ. *Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції* : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 03 квіт. 2015 р.). Харків : Золота миля, 2015. С. 59–62.

16.Джафарова О.В., Шатрава С.О Деякі аспекти провадження у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією Протидія корупції: правове регулювання і практичний досвід: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф.(м. Харків, 3 груд. 2021 р.).—Харків: ХНУВС, 2021.—С. 25-27

17.Дульський О. Інституційне забезпечення боротьби з корупцією. *Вісник Академії управління МВС*. 2010 . № 2. С. 6-12.

18.Дьомін І. А. Адміністративно-правові засади запобігання та протидії корупції міліцією України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. К., 2011. 16 с.

19.Ефективність державних антикорупційних уповноважених : пілотне дослідження діяльності уповноважених підрозділів з питань запобігання та виявлення корупції державних органів та органів місцевого самоврядування. Аналітичний огляд / А. Галай, С. Деркач, А. Федоренко. Київ: НАЗК, 2020 132 с.

20.Жуковська Л.А. Адміністративно-правові засади діяльності спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції в Україні : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2020. 18 с.

21.Заброда Д. Г. Корупційні адміністративні правопорушення: характеристика та протидія : навч. посіб. Дніпропетровськ: ДДУВС, 2010. 164 с.

22.Запобігання корупції: методичні рекомендації для місцевих активістів / Д. О. Калмиков, Д. В. Сінченко, О. О. Сорока, М. І. Хавронюк, Г. Л. Шведова ; за заг. ред. М. І. Хавронюка. Київ : ФОП Москаленко О.М., 2017. 242 с.

23.Іщук Д. О. Адміністративно-правовий статус спеціалізованих суб'єктів протидії корупції в Україні : моногр. Київ : Гельветика, 2020. 356 с.

24. Кікалішвілі М. Світовий досвід реалізації антикорупційної політики та його застосування в Україні. *National law journal: theory and practice*. 2019. № 12. С. 151-154.

25. Клок О. В. Протидія корупційним правопорушенням засобами адміністративного права : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2015. 214 с.

26. Костенко О. М. Про модернізацію протидії корупційній злочинності в Україні (концепція «активної юстиції» у протидії корупції). *Правова держава*. 2010. Вип. 21. 2010. С. 330-335.

27. Костенников М. В., Куракин А. В. Предупреждение и пресечение коррупции в системе государственной службы. М.: Издательство Щит-М, 2004. 214 с.

28. Куліш А. М. Організаційно-правові засади функціонування правоохоронної системи України: монографія. Суми, 2007. 482 с.

29. Лавренюк Ю. Ф. Роль і місце громадських організацій при розв'язанні проблем запобігання корупції у сфері місцевого самоврядування України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна*. 2010. № 2. С. 93-101.

30. Лихачов С. Щодо протидії корупції як чиннику, що впливає на стан ефективності забезпечення громадської безпеки. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2010. № 2. С. 94-98.

31. Науково-практичний коментар Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції»: станом на 1 січ. 2012 р. К.: Вид. дім «Професіонал», 2012. 464 с.

32. Невмержицький Є. В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії: монографія. К. : КНТ, 2008. 366 с.

33. Негодченко О. В. Організаційно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина: монографія. Дніпропетровськ: Вид. Дніпропетр. ун-ту внутріш. справ, 2003. 444 с.

34. Онищук О. О. Адміністративно-правові відносини у сфері запобігання та протидії корупції. *Держава і право*. 2010. № 49. С. 196-199

35. Онищук О. О. Концептуальні засади запобігання та протидії корупції в Україні. *Адвокат*. 2010. № 9. С. 35-37.

36. Пархоменко-Куцевіл О. І. Формування та розвиток сучасних антикорупційних органів державної влади як основа запобігання та подолання корупції: теоретико-методологічний аналіз: монографія. Київ: Вид. дім. «Персонал», 2019. 308 с.

37. Піскунова О. Б. Деякі питання взаємодії уповноваженого підрозділу (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції з іншими суб'єктами в цій сфері: поняття, основні форми та види. *Наукові записки. Серія: Право*. 2019. Вип. 7. Спецвипуск. С. 256–261.

38. Піскунова О. Б. Особливості адміністративно-правового статусу уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції : поняття та структура. *Наукові записки. Серія: Право*. 2020. Випуск 8. Спецвипуск. С. 167–171.

39. Піскунова О. Б. Система суб'єктів запобігання та виявлення корупції та місце серед них уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань

запобігання та виявлення корупції. *Наукові записки. Серія: Право*. 2019. Вип. 6. Спецвипуск. Т. 2. С. 183–189.

40. Протидія корупційній злочинності в Україні: навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2010. 308 с.

41. Проява С. М. Экономизация коррупции. Механизм противодействия: монография. М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2008. 160 с.

42. Пчелін В. Б. Органи Національної поліції як суб'єкт запобігання та протидії корупції в Україні. *Право і безпека*. 2019. № 1(72). С. 72-77

43. Римаренко Ю. І. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ (Загальна частина): підручник. К.: КНТ, 2008. 816 с.

44. Рогульський С. С. Адміністративно-правові заходи боротьби з корупцією в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. К., 2005. 19 с.

45. Рябченко О. П. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: підручн. Х.: Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2009. 256 с.

46. Сирота В. В. Сумісництво службової діяльності з іншою роботою в контексті нового антикорупційного законодавства. *Наше право*. 2010. № 3. С. 40-43.

47. Суббот А. Участь громадськості в запобіганні та протидії корупції. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2014. № 4. С. 56–62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapru_2014_4_11

48. Суббот А., Дем'янчук Ю. Засоби протидії та запобігання корупції в умовах реформування законодавства. *Адміністративне право і процес*. 2017. № 6. С. 113–117.

49. Ткаченко О. В. Адміністративно-правові засади протидії корупції в органах внутрішніх справ: автореф. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. К., 2008. 20 с.

50. Трепак В. Система заходів антикорупційної діяльності у розвинутих країнах світу. *Публічне право*. 2016. № 1 (21). С. 193–200.

51. Тучак Р. М. Адміністративно-правові засади боротьби з корупцією: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Х., 2007. 198 с.

52. Тучак Р. М. Корупція як соціально-правове явище. *Актуальні проблеми державного управління*. 2006. № 3. С. 203-209.

53. Хавронюк М.І. Науково-практичний коментар до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». К.: Атіка, 2011. 424 с.

54. Хахановський В. Г. Інформаційно-аналітичне забезпечення боротьби з корупцією: структура та зміст навчального модулю. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2003. № 8. С. 85-89.

55. Ченшова Н. В., Шпилька Л. О. Сучасний стан, перспективи розвитку і вдосконалення антикорупційної політики в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2017. Вип. 43. Т. 2. С. 98–102.

56. Чепелюк В. Корупція та хабарництво: проблеми співвідношення понять. *Право України*. 2004. № 10. С. 110-114.

57. Чишко К.О. Історичні передумови формування антикорупційного законодавства України. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2019. № 2. С. 73-78.

58. Шатрава С. О. Адміністративно-правовий механізм запобігання корупції в органах Національної поліції. *Судова та слідча практика в Україні*. 2018. № 6. С. 86-91

59.Шатрава С. О. Мінімізація корупційних ризиків в юрисдикційній та контрольно-наглядовій діяльності органів Національної поліції. *Право.ua*. 2018. № 1. С. 12-19.

60.Шатрава С.О. Запобігання корупції в діяльності органів Національної поліції, як необхідна складова антикорупційної політики держави. *Форум права*. 2017. № 5. С. 427-434 URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_5_67.pdf.

61.Шатрава С.О. Зовнішній контроль за діяльністю органів Національної поліції як складова мінімізації корупційного ризику. *Eurasian Academic Research Journal*. 2018. № 1. С. 30-37.

62.Шатрава С.О. Мінімізація корупційних ризиків під час проходження служби в органах Національної поліції. *Верховенство права*. 2018. № 1. С. 42-49.

63.Шевченко О. В. Кримінологічна характеристика та запобігання корупційній злочинності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. К., 2012. 19 с.

64.Яковенко С. Б. Сутність корупції та її класифікація. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2017. № 1 (57). С. 109–114.

65.Ярошенко М. Боротьба з корупцією в Україні. *Юридичний журнал*. 2011. № 10. С. 50–51.

66.Яцків І. Деякі питання застосування міжнародних механізмів протидії корупції в Україні. *Право України*. 2010. № 11. С. 259-265.

Додаткова

67. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 № 55-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1990. № 31. Ст. 429.

68.Деякі питання проведення антикорупційної експертизи: наказ Міністерства юстиції України від 18.03.2015 № 383/5. *Офіційний вісник України*. 2015. № 24. Ст. 443.

69. Загальна декларація прав людини : міжнародний документ прийнятий і проголошений резолюцією 217 А (ІІІ) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948. *Офіційний вісник України*. 2008. № 93. Ст. 89.

70. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.

71. Конвенція ООН проти корупції: міжнародний документ від 31.10.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 49. Ст. 2048.

72. Конституція України від 28.12.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

73.Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією: міжнародний документ від 27.01.1999 № ETS 173. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 47, / 47-48. Ст. 2028.

74.Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131

75.Одержання подарунків особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: роз'яснення Міністерства юстиції України від 28.07.2011. *Баланс-Бюджет*. 2011. № 36. Ст. 11.

76. Положення про Управління запобігання корупції Міністерства внутрішніх справ України : наказ Міністерства внутрішніх справ України 27.08.2020 № 630. URL : <https://mvs.gov.ua/upload/1/3/2/2/2/5/TiF17tEptXpXYx8zf8Qy6UmmnU4tBhkft0hmGI1.doc>.

77. Про вдосконалення процесу управління корупційними ризиками : наказ НА запобігання корупції від 28.12.2021 № 830/21. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0219-22>.

78. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції : Закон України від 02.10.2019 р. № 140-IX (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/140-20#n242>.

79. Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо відновлення інституційного механізму запобігання корупції : Закон України від 15.12.2020 № 1079-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1079-20#Text>.

80. Про встановлення обов'язкових вимог до мінімальної штатної чисельності уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції в державних органах : наказ НА запобігання корупції від 26.04.2021 № 240/21. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0650-21>.

81. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.08.2013 № 4572-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1. Ст. 1.

82. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.

83. Про деякі питання реалізації антикорупційного законодавства у сфері захисту викривачів : наказ МВС України від 28.01.2021 № 63. URL : <https://mvs.gov.ua/upload/1/0/0/4/0/9/wYjQjelqnl2nSKSppQl2BCZpLSCYxAzNwYlPcDH.docx>.

84. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII. *Офіційний вісник України*. 2018. № 54. Ст. 7.

85. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.

86. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.

87. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 № 361-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/361-20>.

88. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки : Закон України від 20.06.2022 № 2322-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2322-20>.

89. Про затвердження Антикорупційної програми Міністерства внутрішніх справ України на 2020–2022 роки : наказ МВС від 31.01.2020 № 84. URL : <https://mvs.gov.ua/upload/1/3/2/1/4/rV3Ncgx8uFVlRF2RHradG9BsAE7NZmUrKDmbb8qD.docx>.

90. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 № 158. *Офіційний вісник України*. 2016. № 74. Ст. 51.

91. Про затвердження Порядку надання згоди Національним агентством з питань запобігання корупції на звільнення особи, відповідальної за реалізацію антикорупційної програми : наказ НА запобігання корупції від 15.09.2020 № 408/20. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1034-20>.

92. Про затвердження Порядку перевірки факту подання суб'єктами декларування декларацій відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» та повідомлення Національного агентства з питань запобігання корупції про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій : наказ НА запобігання корупції від 20.08.2021 № 539/21. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1303-21>.

93. Про затвердження Порядку передачі подарунків, одержаних як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним установам чи організаціям: постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 № 1195. *Офіційний вісник України*. 2011. № 91. Ст. 147.

94. Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів від 25.03.2015 № 171. *Офіційний вісник України*. 2015. № 28. Ст. 115

95. Про затвердження Типового положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції : наказ НА запобігання корупції від 27.05.2021 № 277/21. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0914-21>.

96. Про затвердження Типової антикорупційної програми юридичної особи : наказ НА запобігання корупції від 10.12.2021 № 794/21. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1702-21>.

97. Про заходи щодо дальшого зміцнення правопорядку, охорони прав і свобод громадян: указ Президента України від 18.02.2002 №143/2002. *Офіційний вісник України*. 2002. № 8. Ст. 331.

98. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256.

99. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650.

100. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 20-21. Ст. 190.

101. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 47. Ст. 2051

102. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 58-VIII. *Голос України*. 2015. № 142(6146)

103. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303.
104. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2-3. Ст. 13.
105. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 9. Ст. 89.
106. Про службу в органах місцевого самоврядування: закон України від 07.07.2001 № 2493-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 33. Ст. 175
107. Про судову практику у справах про хабарництво: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 № 5. *Юридичний вісник України*. 2002. № 28 Ст. 21.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

<https://www.coe.int/en/web/greco/> – Official website of the Group of States against Corruption (GRECO) (Офіційний веб-сайт Групи держав проти корупції (ГРЕКО))

<https://ti-ukraine.org/> – Офіційний сайт антикорупційної організації «Transparency International Україна»

<http://zakon.rada.gov.ua/laws> – Офіційний веб-портал Верховної Ради України. Законодавство України

<https://www.gp.gov.ua/> – Офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України

http://mvs.gov.ua/ua/pages/196_Zapobigannya_korupcii_NOVINI.htm – Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України. Запобігання корупції – «Інформаційно-довідкові матеріали»

<https://nazk.gov.ua/> – Офіційний веб-сайт Національного агентства з питань запобігання корупції

<https://nabu.gov.ua/> – Офіційний веб-сайт Національного антикорупційного бюро України

<https://court.gov.ua/> – Офіційний веб-портал Судова влада України

<http://www.reyestr.court.gov.ua/> – Єдиний державний реєстр судових рішень

<https://public.nazk.gov.ua/> – Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

<http://corrupt.informjust.ua/> – Відомості з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення